

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: X.

SOMBOR, 2007.

BROJ 2 (38)

Oj Bunjevci - potomci Hrvata!

Veliko bunjevačko-šokačko prelo

Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

Čuvamo uspomene naših predaka

Tradicija duga 71 godinu

Posljednje subote što prethodi Čistoj srijedi ili Pepelnici, HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora redovito organizira Veliko bunjevačko-šokačko prelo. Ovoga je puta to bilo 17. veljače. Od svoga osnutka 6. prosinca 1936. godine ovo je bila 71. po redu ovakva svečanost. Za ovo tradicionalno i specifično okupljanje članstva i dragih gostiju dvorana i drugi prateći prostor bili su prikladno uređeni. Pozornica je već svojim izgledom dočaravala zimsku atmosferu i drevni izgled jednog seoskog domaćinstva – bilo je tu poljoprivrednih alatki i zemljoradničkih proizvoda, a i dijelova seoskog kućanstva s običnom petrolejkom ili lampašem.

VIŠE ZAINTERESIRANIH NEGO MJESTA: Dodajmo ovome da je i pozivnica za ovo Veliko prelo veoma lijepa i prikladna. Tu je amblem Društva, a navedeni su i prigodni stihovi s. Blaženke Rudić »Oj Bunjevci, potomci Hrvata, s tamburicom od suhoga zlata! Neka žive u srcima dice mili zvuci zlatne tamburice!«

Već sam ulazak u dvoranu bio je veoma ugodan – djevojke i momci, odjeveni u bunjevačke nošnje s osmijehom na licu i lijepim riječima dočekivali su i odvodili goste do njihovih mjesta. Tako se lagano smjestilo oko 350 gostiju, koliki je i kapacitet dvorane. Sa žaljenjem se mora konstatirati kako, zbog kapaciteta prostorije,

svi zainteresirani nisu mogli biti prihvaćeni.

Otvarajući Prelo, predsjednik Društva Šima Raič je u ime organizatora i uprave, srdačno pozdravio sve nazočne, među kojima je posebice izdvojio predstavnike Veleposlanstva i Generalnog konzulata RH, Općine Sombor, tijela pokrajinske uprave, hrvatskih institucija iz okruženja i onih sredina u Hrvatskoj s kojima je uspostavljena neposredna suradnja, potom predstavnike Katoličke crkve, medija i dr. U osnovnim je crtama predsjednik podsjetio na činjenicu da je prelo višestoljetna tradicija koja se temelji na obiteljskim običajima. U našem Društvu ono se, kao organizirani oblik, održava od 12. veljače 1937. godine. Kroz njegove sadržaje čuvaju se uspomene naših predaka, a njihovim obogaćivanjem ne odstupa se od osnovnih postavki i običaja Hrvata ovih bačkih prostora.

»Ovo Veliko bunjevačko-šokačko prelo je prigoda da se i mi Hrvati – Bunjevci i Šokci, kao i svi ljudi dobre volje Sombora i okolice, okupljeni oko jednog od naših najstarijih običaja družimo, razgovaramo, veselimo i u zajedništvu obogaćujemo sebe za nova pregnuća u očuvanju i njegovanju bogate kulturne baštine koju su nam podarili i ostavili naši preci. Podrazumijeva se da i mi tu ostavštinu, ovako oplemenjenu, trebamo predati i svome potomstvu.«

Pozdrav gostima: Šima Raič

Predsjednik je podsjetio i na činjenicu da je tijekom posljednje godine sredstvima Vlade RH i SO Sombor uređena ulična fasada zgrade Hrvatskog doma, dijelovi krova, ulazna kapija, te prostorija knjižnice. Za održavanje ovog prela svoj su doprinos dali: Vukovarsko-srijemska županija, Erdutski vinogradi, Jamnica iz Osijeka, kao i drugi sponzori i članstvo.

Osobito vrijedi navesti i prigodan dar koji je Društvu darovao poznati slastičar i član »Nazora« Gojko Zeljko. To je velika torta sa sedam predivnih ruža na njoj – simbolom 70. godišnjice postojanja i djelovanja ove kulturno-umjetničke udruge.

ZABAVA DO ZORE: Književnik Petko Vojnić Purčar iz Novog Sada (Petrovaradina) na specifičan je način pozdravio prisutne goste i domaćine svojim poetskim sasta-

obradila je i na scenu postavila voditeljica skupine Marija Šeremešić.

Vokalno-tamburaški sastavi »Vinkovačke dike« i »Bereški tamburaši« smjenjivali su se i dopunjavali sve do zore. Bez nama dobro znanih i za ovu prigodu posebice simboličnih pjesama – »Kolo igra, svaki mu se divi – nek se znade da Bunjevac živi«, te »U Somboru pedeset i neke išli smo na bunjevačko prelo«, ovakvo oku-

Bez njih se ne može

Zasluga za dobro organiziranje ovog velikog skupa i ugodan boravak gostiju velikim dijelom pripada i onim vrijednim i tihim članovima Društva, koji, od mnogih, nisu bili zapaženi. To se prvenstveno odnosi na one, koji su bili angažirani na postavljanju i rasporemanju dvorane, dočeku i smještaju gostiju, organiziranju tombola i sl. Glede ovoga posebice su se istaknuli: Stipan Pekanović i njegova supruga Janja, Antika Knežević i njegova Ana, Mišo i Ema Mračina, Pera Krajninger, Hermina Malković, Biljana i Zeljko Kolar, Vinko Jozić, Marija Mijić (Caruša), Zvonko Lukač, Tuna Kovač, ali i mnogi drugi.

vom o Somboru. Upravo ovaj dan, 17. veljače, je i Dan Općine Sombor. Naime, toga je dana 1749. godine Sombor dobio status »Slobodnog kraljevskog grada«.

Glavnom i odgovornom uredniku »Miroljuba« bilo je zadovoljstvo na ovom svečanom skupu promovirati novi broj ovog glasila (1/2007), čime se zalazi u desetu godinu njegova izlaženja.

Osnovni sudionici programskog dijela Velikog prela – vokalno-instrumentalni sastav »Vinkovačke dike« iz Hrvatske, te »Bereški tamburaši« iz Bačkog Brega, kao i Folklorna i Dramska skupina HKUD »Vladimir Nazor«, već su na startu dali ton i štimung ovom specifičnom slavlju, koje prethodi nastupajućem korizmenom zatišju.

Članovi Dramske i Folklorne sekcije, uz domaći tamburaški sastav, izveli su scen-ski prikaz Bunjevačkog prela. Ovu kratku, simpatičnu i šaljivo-mladalačku igru

pljanje i slavlje se ne može ni zamisliti. Tu su potom i pjesme vezane i za jednu i za drugu granu ovog istog naroda, kao što su »Hej Bunjevci na sjeveru Bačke, zapivajte pisme bunjevačke«, te ona »Neka živi naša mila Bačka – mila Bačka i pisma šokačka«. A tu je i ona zavjetna »Ovdje ćemo zauvik ostati – naša grana ne smije propasti«.

Smjenom jednog i drugog sastava smjenjivao se i melos – bački, slavonski, dalmatinski... pa i zagorski. Bilo je tu rodoljubivog, sentimentalnog, no ipak, najviše bečarskog sadržaja, kakav u ovakvim prigodama stvara i poseban štimung. Čuo se i onaj upit, kao i poziv upućen pravim momcima, te vapaj za njima: Đuvegije, gdje ste, da ste...? A bilo je i opomena, pa i prijekora, majke voljenoj jedinici: Nemoj kćeri gubit dana...!

Bogatu večeru, koju je služilo veoma

Uzvanici

Generalni konzul RH u Subotici Davor Vidiš sa suprugom, predstavnicom Veleposlanstva RH u Beogradu Rajka Raić, predsjednik Općine Sombor dr. Jovan Slavković sa suprugom, predsjednik Skupštine Općine Sombor Veljko Stojnović, predstavnici Vukovarsko-srijemske županije, predstavnik Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine na čelu s Đordem Čovićem, predsjednik Odbora za međunarodnu suradnju u SO Sombor Karlo Logo, ravnateljica Hrvatske čitaonice u Subotici Katarina Čeliković, predstavnicu udruge »Šokačka grana« iz Osijeka Vera Erl sa suradnicima, direktor NIU »Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić, književnik Petko Vojnić Purčar, predstavnici svih triju somborskih katoličkih župa: preč. Josip Pekanović, vlč. dr. Marinko Stantić i o. Bernardin Vizsmeg, predstavnik Matice hrvatske Stjepan Sučić, voditelj Ureda HMI u Vukovaru Silvije Jergović, predstavnici KUU iz: Piškorevaca, HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, HKUD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, HBKUD »Lemeš« iz Svetozara Miletića, gosti iz Đakova, predstavnici Erdutske vinarije, kao i predstavnici medija i dr.

ljubazno osoblje, blagoslovio je preč. Josip Pekanović, župnik i dekan somborski.

Veselje, ples, smijeh, šale, dobra glazba, tombola sa 183 dobitka i sl. potrajali su sve do jutarnjih sati.

Matija Đanić

Prvo župsko prelo

Valentina Radoš najljepša prelja

U maloj dvorani našeg Društva 11. veljače 2007. godine održano je prvo prelo župe sv. Križa i sv. Nikole Taveljića s Bezdanskog puta. Na prelu se okupio lijep broj vjernika iz svih somborskih župa. Domaćin prela bio je vlč. Marinko Stantić. On je nazočne pozdravio i zahvalio se na potpori prelu. Kantor župe sv. Križa Ivica Šomodvarac na klavijaturama je svirao i pjevao pjesme svih žanrova, od svetih, narodnih i zabavnih. Vrijedne domaćice donijele su raznih kolača, a domaćini sokove.

Bilo je i piva i vina. Pravo prelo. Birali smo najljepšu prelju. Kandidatkinje su bile od 7 do 77 godine. Pobjedila je učenica prvog razreda osnovne škole Valentina Radoš.

Nazočnima je uz igru i pjesmu, a naravno i uz poslastice i poneku čašicu, vrijeme brzo prošlo. Došla je ponoć, te je trebalo kući poći. Tako spontan susret svima je godio. U zraku se osjećala želja za zajedništvom. Razišli smo se iščekujući novi susret.

Alojzije Firanj

Župa sv. Križa i sv. Nikole Tavelića u Somboru

Kokica bal

Uoči blagdana sv. Josipa, 18. ožujka 2007. godine u maloj dvorani Hrvatskog doma u Somboru održan je »Kokica bal«. Ideja je župnika sv. Križa dr. Marinka Stantića. Želja je da se ljudi susreću i druže na način kako se družilo u prošlim vremenima, vremenima kada nisu postojali mas-mediji, koji svojim programima zarobljavaju čovjeka, pa i čitavo društvo, stvarajući od nas nijeme promatrače života, svodeći ljude na promatrače bez inicijative. Inicijativa se jedino očituje u izboru programa.

U korizmeno vrijeme, vrijeme odricanja i posta, vrijeme poziva na bratsku ljubav, kokice su možda najprikladnije »iče«. Na balu se suzdržavalo od pića, naravno, bilo je pomalo vina, soka, vode, da se pokvase kokice. Okupljeno društvo zabavljalo se raznim društvenim igrama – karte, šah, ne ljuti se čovječe, domine. Otpjevala se pokoja sveta pjesma. Dvorana i stolovi bili su posebno ukrašeni za ovu prigodu kokicama i cica-macom. Na stolovima su se mijenjale zdjele s kokicama kojih je bilo u izobilju.

Ovo je drugi susret organiziran na ovaj način. Prvo župsko prelo i ovaj »Kokica bal« organizirani u našem Društvu pokazali su kako vjernici i članstvo vrlo rado dolaze na ovakve susrete.

Alojzije Firanj

Maskenbal – »Bućor bal«

»Ludi ples« do jutarnjih sati

Svaki je sudionik od kuće ponio ono što će jesti i piti, ali svi skupa, po principu švedskog stola

Dana 20. veljače 2007. godine u maloj dvorani Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« održan je maskenbal pod nazivom »Bućor bal«. Maska za ovaj bal bila je obvezna, što se i naglasilo tijekom objave ovog bala. Svatko, tko se pojavio bez nje, morao je »platiti« kaznu. Svi sudionici ovog bala bili su više nego kreativni i to se svakako moglo vidjeti te večeri, budući da je svaka maska došla do punog izražaja svojom originalnošću. Za razliku od ranijih godina ove godine nije birana najbolja niti najoriginalnija maska, s obzirom da bi to ove godine novoformiranom žiriju bilo nemoguće odabrati, jer je svaki sudionik bala ovoga puta doista odabrao »najludu masku«, s kojom se morao »nositi« cijelu večer (a što svakako nije bilo nimalo lako). Bilo je tu mačkica, gusara, hrčaka, jelena, ciganki, pankera, klaunova, šeika, vještica, barskih dama, a bogme i vojnika i lažnih kućanica.

Svakako se pitate, dragi čitatelji, zašto je ovaj bal dobio naziv »Bućor bal«. Pa, evo zbog toga, jer je svaki sudionik morao donijeti sa sobom ono što će jesti i piti (svi skupa po principu švedskog stola). Živa glazba izredala je cijeli svoj repertoar, tako da je bilo za svakog ponešto. Igrala

su se kola, tango, valcer, a bilo je i rokenrola, pa i tehno glazbe. Posjet je bio izuzetno dobar, a raspon sudionika po godinama – od 4 do 75 godina. Ovi najmlađi sigurno su po prvi put imali prigodu sudjelovati na ovakvom maskenbalu (što im je po viđenom prčinilo veoma veliko iznenađenje i zadovoljstvo), a oni stariji i najstariji na najljepši su način iskoristili prigodu i zaboravili na svakidašnje brige i obveze. Sami sudionici koji su se opustili i u svakom slučaju u potpunosti saživjeli s maskama koje su nosili, pridonijeli su da atmosfera na ovom »Bućor balu« bude opuštana,

vesela i ugodna. Tome je pridonijela i maskenbalski aranžirana dvorana u kojoj se maskenbal i održavao (razne maske po zidovima, šareni stolnjaci po stolovima...).

Druženje, igra i »ludi ples« trajali su do ranih jutarnjih sati. Na koncu smo se rastali svi zadovoljni uz obećanje da ćemo se opet vidjeti i iduće godine na »Bućor balu«.

Antun Knežević

Godišnji koncert KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora

Svi zadovoljni, i posjetitelji i sudionici

U svim nastupima, pa tako i ovdje, najzabavnija su djeca sa svojim prirodnim, spontanom ponašanjem

U nedjelju 11. veljače 2007. godine, nakon uspješno završene sezone nastupa u prethodnoj godini, Kulturno-umjetničko društvo Hrvata »Bodrog« iz Monoštora održalo je godišnji koncert u Domu kulture, pod nazivom »Bodrog poklanja Monoštoru«.

Na samom početku ove svečane večeri, predsjednica KUDH »Bodrog« Marija Turkalj pozdravila je sve nazočne riječima dobrodošlice i poželjela lijepu zabavu na ovom prvom godišnjem koncertu, koji bi, ako ovaj uspije, u što nitko nije sumnjao, trebao postati redovit svake godine. U nekoliko riječi predsjednica je podsjetila kako je Društvo utemeljeno 2001. godine s prvim predsjednikom Adamom Periškićem, a nastavilo sa Stipanom Šimunovim u prethodnom mandatu, te je naglasila kako su oni posebno zaslužni za to što je Društvo stiglo na postojeću razinu. Od svog početka Društvo je imalo 157 nastupa, među kojima su najvažniji nastupi na međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu, te na BEMUS-u.

U svim nastupima, pa tako i ovdje, najzabavnija su djeca sa svojim prirodnim, spontanom ponašanjem. Oni su prikazali reviju šokačkih i mađarskih narodnih nošnji, u organizaciji Ivanke Kusturin. Stručni je žiri prvu nagradu dodijelio Loreti Kovač u šokačkoj narodnoj nošnji, drugu nagradu Ani Antalović u mađarskoj narodnoj nošnji, i treću nagradu Majdi Kusturin u šokačkoj narodnoj nošnji.

Najšareniji i najzabavniji dio koncerta dale su prekrasne Šokice, s ponekim

Šokcem, u predivnim nošnjama i slijepim glasovima. Na repertoaru su bili šokač-

ki narodni običaji »Kraljice«, »Igranka«, »Veče na čošku«, »Risari« i splet šokačkih igara.

Anita Đipanov, jedna iz ikebane lijepih, s karakterističnim glasom i stasom, recitirala je pjesme Katice Pašić »Moje voljeno selo«, te Ivana Pašića »Dobronamirno upozorenje«. Adam Bešlin Nova i Antun Kovač pročitali su svoje pjesme.

Tamburaški sastav »Zlatni zvuci« iz Sombora, kao jedini gosti, izazavali su veliki pljesak Monoštoraca, a ubrzo im se pridružio duet Anita Đipanov – Svetlana Patarić iz Bodroga.

Svoje najdraže pjesme s monoštorskim su sviračima pjevali Adam Periškić Biskupov te Stipan Ivakić Tošin.

Na koncu svi su sudionici otpjevali stare šokačke pjesme »Sirota sam« i »Dukatići zveče more« i na samom kraju, neslužbenu šokačku himnu »Naši stari«.

Sve je lijepo kad se lijepo svrši. Kruha i igara nikad dosta. Nedjelja navečer, blagdan Lurdske Gospe i svi su zadovoljni – i posjetitelji i sudionici. Bilo je veselo, raznovrsno i šareno. Posjetitelji hoće češće, a izvođači nemaju ništa protiv.

Selo je oživjelo od izvođača i posjetitelja, koji se vraćaju kući, komentirajući koncert ili pjevušeći pjesme koje su im ostale u uhu s koncerta.

Antun Kovač

»Marin bal« u Lemešu

U susjednom nam Svetozaru Miletiću tradicionalno zimsko prelo pod nazivom »Marin bal« održano je 3. veljače u organizaciji HBKUD »Lemeš«. Uz kazivanje preljske pjesme »Marinska jadikovka« Ivane Petković, koju je recitirala jedna članica Društva, okupljeno je članstvo i druge nazočne goste pozdravila predsjednica Društva Marija Bagi.

Na ovoj tradicionalnoj i lijepo organiziranoj zimskoj manife-

staciji okupilo se oko 150 gostiju, koje je do duboko u noć uveljavao zabavni ansambl »Subotičke lole«. Uz nastup folklorne skupine, nazočnima su predstavljene i članice Društva koje su sudjelovale na natjecanju za najljepšu prelju na ovogodišnjem Velikom prelu u Subotici.

Ovoj prigodnoj zimskoj manifestaciji, koja se redovito organizira od sredine prošloga stoljeća, nazočili su i predstavnici našega Društva, i to tajnik Antun Knežević i voditelj Folklorne sekcije Željko Kolar.

M. Đ.

Visoki dužnosnici Republike Hrvatske posjetili HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru

Očuvati materinski jezik

Pomoćnica ministrice vanjskih poslova i europskih integracija Mirjana Bohanec-Vidović navela je primjer suradnje RH s Republikom Mađarskom na polju obrazovanja, sa željom da se slična suradnja ostvari i s Republikom Srbijom

Dužnosnici Republike Hrvatske – pomoćnica ministrice vanjskih poslova i europskih integracija Mirjana Bohanec-Vidović, veleposlanik RH u Beogradu Tonči Staničić, generalni konzul RH u Subotici Davor Vidiš i prvi tajnik u Upravi za hrvatske manjine, iseljništvo i useljništvo Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Ivan Zeba – posjetili su 15. ožujka HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru, te s čelništvom ovoga Društva vodili korisne razgovore i razgledali prostorije Hrvatskog doma.

U njihovoj pratnji od općinskih dužnosnika bili su predsjednik SO Sombor Veljko Stojnović i predsjednik Odbora za međunarodnu suradnju SO Sombor Karlo Logo. Sastanku je nazočio i župnik župe Presvetog Trojstva i dekan somborski, preč. Josip Pekanović.

POVIJEST DRUŠTVA: Predsjednik Društva Šima Raić upoznao je goste s poviješću Društva, njegovom strukturom, djelatnošću, kao i s aktualnom problematikom. Društvo je utemeljeno 1936. godine pod nazivom »Miroljub«, a nakon Drugog svjetskog rata preuzima današnji naziv »Vladimir Nazor«. Hrvatski predznak, koji je postojao prigodom osnutka, jedno je vrijeme bio izbrisan, da bi posljednjih godina bio ponovno vraćen u naziv. U Društvu postoji više sekcija od kojih su neke veoma aktivne, a ono izdaje i svoje glasilo – tromjesečnik »Miroljub«. Značajniji adaptacijski radovi, koji se posljednjih godina poduzimaju na zgradi Doma, velikim su dijelom omogućeni zahvaljujući donacijama Republike Hrvatske i SO Sombor (rekonstrukcija velike dvorane, fasade, krova...).

Pomoćnica ministrice Bohanec-Vidović je, izražavajući zadovoljstvo što joj se ukazala mogućnost posjetiti ovu sredinu i naše Društvo, posebice pohvalila napore koje Društvo čini u cilju očuvanja nacionalne svijesti ovdašnjih Hrvata. Pohvalila je i naše zalaganje u prenošenju vrijednih tradicija svojih predaka na mlade generacije, pri čemu izuzetnu vrijednost ima očuvanje materinskog jezika. Podrazumijeva se da je polazna osnova svega školovanje djece na svom jeziku, kao i izučavanje hrvatskog jezika i

nacionalne kulture. Navela je primjer suradnje RH s Republikom Mađarskom na ovom polju, sa željom da se slična suradnja ostvari i s Republikom Srbijom. Na tom planu, posljednjih je godina suradnja sve bolja i bolja. Uzajamno razumijevanje za manjine – srpske u Hrvatskoj i hrvatske u Srbiji – u suvremenoj Europi dobiva sve veće značenje. Društvu je poželjela nove uspjehe u djelovanju, te posebice apelirala na uključivanje djece u škole na hrvatskom nastavnom jeziku.

DOMINACIJA HRVATA: U raspravi koja je uslijedila, potpredsjednica Društva Marija Šeremešić je govorila o radu sekcija. Navela je i određene poteškoće učenika OŠ pri izučavanju hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, kojima bi dobro došlo jedno računalo.

Župnik Josip Pekanović u svojoj je riječi, koja se posebno odnosila na problematiku nastave vjeronauka u školama, naveo poteškoće u okupljanju djece u nastavne skupine, jer ih je malo. Iz tih je razloga nastava pretežito vezana za nulte i sedme školske satove, što je veoma nepovoljno. Upozorio je i na mogućnosti sličnih poteškoća i pri budućim organiziranjima izučavanja hrvatskog jezika i nacionalne kulture. Poteškoće se očekuju i na lokalnom radiju u emisijama na hrvatskom jeziku.

Glavni i odgovorni urednik »Miroljuba« istaknuo je značenje ovog lista za sumiranje ukupnih aktivnosti članstva, prikazivanje povijesnih zbivanja u Društvu i slično, te nazočnima uručio po jedan primjerak triju posljednjih brojeva ovog glasila.

Član Vijeća DSHV-a Mato Matarić osvrnuo se na političku situaciju u našoj sredini, uspoređujući je sa subotičkom. U odnosu na Bunjevce, u našoj sredini dominiraju Hrvati. Ističe pozitivnu stranu posjeta ovoj sredini karmelićana, književnika, dramskih i drugih umjetnika iz Hrvatske, koji ostavljaju dubok dojam na ovdašnji svijet. Navodi kako je sličnih posjeta bilo i prije rata, kada su na primjer ovamo dolazili Stjepan i Pavle Radić, ali i drugi članovi HSS-a.

Na određene materijalne poteškoće u svezi s održavanjem zgrade ukazao je i potpredsjednik Društva Pavle Matarić.

Nakon ove vrijedne, korisne i svestrane rasprave, domaćini su svoje goste proveli kroz sve prostorije Doma. U velikoj dvorani, gdje je upravo održavana Općinska smotra amaterskog stvaralaštva odraslih, goste je ugodno iznenadilo izvođenje komada »Idi mi – dođi mi«, čime su se članovi naše Dramsko-recitatorske sekcije predstavljali na ovoj manifestaciji.

Matija Đanić

Posjet predsjednika HNV-a vijećnicima i udrugama u Somboru

Obrazovanje i informiranje – najozbiljnije i najnedorečenije oblasti

Sudionici sastanka suglasili su se s već potvrđenim zapažanjem, kako se HNV prečesto bavi samim sobom, da je bilo niza nepravilnosti u radu, ali i da je došlo vrijeme da se HNV okrene onome za što je i utemeljeno

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Branko Horvat sastao se s predstavnicima udruga iz Sombora i gornjeg Podunavlja, u okviru plana obilaska vojvodanskih regija, u kojima žive Hrvati. Sastanak se održao 6. ožujka u prostorijama HKUD »Vladimir Nazor«.

Sastanku su bili nazočni predstavnici HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora – predsjednik Šima Raič i dopredsjednici Marija Šeremešić i Pavle Matarić, te tajnik Antun Knežević, zatim dopredsjednik HNV-a za gornje Podunavlje i zamjenik predsjednika KUDH »Bodrog« Stipan Šimunov, član Izvršnog odbora HNV-a i počasni predsjednik HKUD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega Joza Kolar, te vijećnik HNV-a dekan i župnik Josip Pekanović.

Tijekom razgovora iskristalizirale su se tri osnovne teme, za koje bismo mogli reći kako su to veoma bitne za sve Hrvate u Vojvodini, a to je priprema za izbore u HNV-u, suradnja HNV-a s institucijama i uvođenje hrvatskog jezika u škole i medije u Somboru i gornjem Podunavlju.

Sudionici sastanka suglasili su se s već potvrđenim zapažanjem, kako se HNV prečesto bavi samim sobom, da je bilo niza nepravilnosti u radu, ali i da je došlo vrijeme

da se HNV okrene onome za što je i utemeljeno, a to je djelovanje za dobrobit hrvatske zajednice. Branko Horvat očekuje suradnju vijećnika iz Sombora, koji su se, prema njegovoj ocjeni, i do sada veoma korektno ponašali, da potpomognu rad tijela HNV-a, kako bi ovo tijelo na pravi način funkcioniralo do izbora pa i dalje. Predsjednik je također pozvao vijećnike da u što skorije vrijeme dostave primjedbe na Statut, kako bi se što prije usvojile izmjene i dopune Statuta.

Kako bi se kvalitetno pripremili za sljedeće izbore u HNV-u, sve će udruge dobiti Prijedlog zakona o izborima i ovlastima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, te je potrebno u što skorije vrijeme očitovati se o tome. »Suradnja HNV-a s hrvatskim udrugama i institucijama do sada nije baš bila dobra, a ovakav sastanak nije održan još od kako je mr. sc. Josip Ivanović bio predsjednik«, rekao je Šima Raič.

Mišljenje je svih nazočnih, kako je udrugama potrebna suradnja s HNV-om, da ih HNV podržava moralno i ekonomski, da financira određene projekte i zastupa ih na natječajima i sl. Branko Horvat je u nastavku sastanka ponudio punu suradnju na ostvarenju prava Hrvata na ovim prostorima.

Obrazovanje đaka na hrvatskom jeziku je

najozbiljnija, ali i najnedorečenija oblast. Resor obrazovanja u HNV-a nije ni kadrovski pokriven, što stvara još veće poteškoće, ocijenjeno je na sastanku. U Općini Sombor hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture izučava se u Bačkom Bregu, Bačkom Monoštoru, kao i u jednom odjelu gradske škole. Razlozi za mali broj đaka u Somboru su, čulo se tijekom sastanka, u tome što Hrvati nisu koncentrirani u jednom dijelu grada, zatim u velikom broju mješovitih brakova, te u nedovoljnoj osviještenosti pri konzumiranju svojih prava. Ocijenjeno je da bi bilo uputno što prije zatražiti službenu uporabu hrvatskog jezika u Općini Sombor. Što se tiče medija, Hrvati u Somboru nemaju svoj list, niti stranicu u »Somborskim novinama«, niti radijsku emisiju na hrvatskom jeziku. O tim pitanjima potrebno je što prije razgovarati s predsjednikom Općine Sombor.

I na koncu, svi sudionici sastanka zahvalili su predsjedniku HNV-a na ponudenoj suradnji, uz opaske da se nijedan segment kulture, niti jedna udruga ne smiju favorizirati, nego da o svemu treba ravnopravno skrbiti.

Marija Šeremešić

Predstavljena dva nova izdanja u okviru »Biblioteke Šokačke grane«

Praznik knjige u Osijeku

Na iznimno dobro organiziranoj i posjećenoj večer, promoviran je Zbornik radova s Međunarodnog okruglog stola »Urbani Šokci«, održanog u Osijeku travnja 2006. godine, te Šokačka čitanka

»Šokačka grana« je u Osijeku na Marin dan slavila praznik knjige. Naime, predstavljena su dva nova izdanja u okviru »Biblioteke Šokačke grane«, i to Zbornik radova s Međunarodnog okruglog stola »Urbani Šokci«, održanog u Osijeku travnja 2006. godine, i Šokačka čitanka, čiji su autori naši poznati znanstvenici Helena Sablič-Tomić i Goran Rem.

Svetkovini je knjige u svečanom foajeu HNK u Osijeku nazočilo više od stotinjak uglednih gostiju i ljubitelja lijepe riječi, Šokaca iz čitave Šokadije, ali i Šokaca i Bunjevaca s obiju strana Dunava.

Zbornik je prvijenac »Šokačke grane« i sadrži 22 rada na 375 strana, kojim su Šokci pokušali dati odgovore na brojna pitanja, a s kojima se sreću i Šokci i Bunjevci s obiju strana Dunava, a obuhvaćeni su brojni autori, poput Ante Sekulića, Jasne Melvinger, Helene Sablič-Tomić, Vere Erl, Milovana Mikovića, a od naših članova Marije Šeremešić. Teme, koje ovaj Zbornik sadrži, vrlo su raznorodne, od staništa Šokaca i Bunjevaca do šokačke riječi i očuvanja hrvatskog jezika, šokačke

baštine, sakralnih tema i slično.

Šokačka čitanka je djelo 60-ak autora tiskana na gotovo pet stotina stranica. Ovo vrijedno djelo ne samo da će služiti Šokcima u Hrvatskoj, nego će biti posebice zanimljivo Šokcima i Bunjercima u susjednim zemljama, Mađarskoj i Srbiji, odnosno Vojvodini.

Na dobro organiziranoj Šokačkoj večeri okupilo se više od 400 Šokaca iz čitave Šokadije i naravno njihovih gostiju s obiju strana Dunava. Bilo je tu prelijepih nošnji iz svih naših krajeva, a za dobru zabavu bili su zaduženi tamburaški sastavi »Šokačka duša« i »Divani«, te više pjevačkih skupina.

Udruga »Šokačka grana« postoji tek dvije godine, a već je napravila veliki iskorak za očuvanje šokačkih običaja i tradicije, naše baštine i očuvanja nacionalnog identiteta.

Svoje viđenje ovog praznika knjige održanog u Osijeku dao je predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Josip Zvonko Pekanović: »Ovo što ste danas privedili u HNK u Osijeku jednostavno je prelijepo, puno uzvanika, puno autora, a kada sam u pauzi malo prelistao zavičajnu čitanku odmah mi je

palo u oči kako su tu zastupljeni i Bunjevci, književnici iz Vojvodine i Mađarske, poput Ante Sekulića, Milovana Mikovića, Jasne Melvinger, Ante Jakšića i da ne nabrajam. Također sam očaran ovom Šokačkom večeri, pa vi Šokci doista znate napraviti atmosferu. Nadam se da će se vaša grana i dalje granati, da će ovakve večeri postati tradicionalne, a osobno vam želim, granajte se s obiju strana Dunava, jer za nas Dunav nikada i nije bio granica, već rijeka koja povezuje ljude i sudbine.«

I Marija Šeremešić je bila očarana: »Nisam u prigodi često biti na ovako veselim šokačkim zabavama, ali ovo što ste vi danas napravili i u kazalištu i ovdje večeras, jedinstveno je. I moja je malenkost pridonijela ovoj svečanosti, jer sam bila autor na našem okruglom stolu i stoga sam danas još sretnija, a voljela bih da ova izdanja predstavimo i kod nas u Somboru, na našem druženju za Mladi Uskrs.«

Temeljem teksta Slavka Žebića, objavljenog u »Hrvatskoj riječi« od 9. veljače 2007, sastavio M. Đ.

Gostovanje »Šokačke grane« iz Osijeka

Raspjevana Šokadija u Somboru

Predstavljanje literarnog stvaralaštva, bogat kulturno-umjetnički program i izložba zlatoveza

Upredvečerje Mladog Uskrasa, 14. travnja, gosti našega Društva bili su članovi ansambla »Šokačka grana« iz Osijeka.

Pozdravljajući sve nazočne, a osobito drage nam goste, predsjednik Društva Šima Raič posebno je izdvojio: konzulicu Generalnog konzulata RH u Subotici Ivu Aranjoš, predsjednicu Šokačke grane iz Osijeka mr. sc. Veru Erl, predsjednicu Ogranka Matice Hrvatske u Osijeku prof. dr. Helenu Sablić-Tomić, urednika knjižnice Šokačke grane u Osijeku prof. dr. Gorana Rema, te predsjednika KPZH »Šokadija« iz Sonte Zvonka Tadijana. U svom pozdravnom govoru predsjednik je upoznao goste s razvojnim putem našega Društva počevši od njegova utemeljenja 6. prosinca 1936. godine, mijenjanja njegova naziva od »Miroljuba« do »Vladimira Nazora«, vremena kada je imao ili nije imao hrvatski predznak, pa sve do današnjih dana. Naveo je i sekcije koje ovdje djeluju, kao i naše društveno glasilo »Miroljub«, a istaknuo je i značaj donacija koje smo primili od Republike Hrvatske i SO Sombor za adaptacijske radove.

Idejni tvorac programa te večeri Slavko Žebić već je više puta boravio u našoj sredini i svima nam je dobro znan. U uvodnom dijelu programa solist na samici Franjo Verić iz Drenovaca izveo je splet slavonskih melodija, što je sa svoje strane pobudilo znatno interesiranje, budući da se ovaj stari instrument kod nas više ne koristi.

Lijepim pozdravima »Dobra večer« i »Hvaljen Isus«, predsjednica Šokačke grane mr. Vera Erl predstavila je svoje

suradnike. U svom je govoru istaknula i činjenicu da unutar Šokadije postoji jedna zajednička nit, no ipak, svaki kraj ima i svoje posebnosti, već u zavisnosti od prostora u kome ovaj narod stoljećima živi. Tako su razumljive određene razlike između Šokaca koji žive u Slavoniji, Baranji, Srijemu, Bačkoj, sjevernoj Bosni, u Mađarskoj i na drugim mjestima. No, svi se oni, ipak, pripremaju za ulazak u Europsku uniju.

Opširnije informacije o djelatnosti Udruga dala je mlada članica i voditeljica ovog dijela programa Maja Farkaš: Šokačka grana Osijek udruga je urbanih Šokaca utemeljena 3. veljače 2005. godine, a danas ima oko 500 članova. Udruga je osnovana s namjerom očuvanja, razvitka i promicanja kulturnih i tradicijskih vrijednosti Šokaca, običaja i baštine s područja Slavonije, Baranje, Srijema, Bačke, Bosanske Posavine te ostalih krajeva koje Šokci nastanjuju.

Do sada je Udruga organizirala veliki broj manifestacija u Osijeku, Mađarskoj

(Pečuh, Mohač), Sonti, a ovoga puta i u našem Društvu u Somboru. Od programa koje je Šokačka grana do sada organizirala vrijedi izdvojiti: Što su jeli naši stari u korizmi, Dani kruha, Šokački divani (književne večeri, izložbe ručnih radova, slike i dr.), a organiziran je i Međunarodni okrugli stol Urbani Šokci 2006, te je objavljena monografija Zbornik urbanih Šokaca i Šokačka čitanka.

Prof. dr. Helena Sablić-Tomić, kao predsjednica Ogranka Matice hrvatske u Osijeku, informirala je nazočne o izdanjima koje je »Šokačka grana« realizirala s Maticom hrvatskom i to: Urbani Šokci i Šokačka čitanka. Interesantne podatke u šokačkom prostoru istaknute u ovim dvjema knjigama naveo je i dr. Goran Rem. Veliki broj Šokaca napustio je svoja seoska naselja i prešao u urbane sredine – u gradove, došlo je do raslojavanja stanovništva i njihovog ukupnog smanjenja, a Šokačka čitanka pak predstavlja neku vrstu »knjižnog zlata«. Mr. Vera Erl je govoreći o nastanku edicije Urbani Šokci istaknula kako su svi Šokci podrijetlom sa sela, a dolaskom u gradove postali su urbani, što je dovelo i do izmjena u njihovom ponašanju.

Antun Kovač je pročitao svoj poetski sastav »Seoski turisti«, a nazočnima su se obratili i suautori ove knjige Zvonko Tadijan i Marija Šeremešić, koja je i predsjedala ovom skupu.

Nakon uzajamne razmjene prigodnih poklona domaćina i gostiju, slijedio je prigodan šareni program »Šokadijo lipa i široka«. Ovaj zabavni dio programa osmislila je članica ove Šokačke grane Vesna Dorušak iz Čepina, a u njemu su sudjele pjevačke skupine Šokačke grane: Ženska skupina Šokice, Muška skupina Šokci, Dramska skupina, Folklorna skupina, samičar Franjo Velić, te Tamburaški sastav Šokačka duša. Gledati i slušati ove izvođače u programu u kojemu su se preplitali elementi šaljive prepirke, glaz-

be, plesa i prigodnih šokačkih običaja, u pravom je smislu bilo veliko zadovoljstvo, tako da se cijela dvorana uključila u ovo opće veselje. Pri kraju gosti su otpjevali »Mi smo Šokci iz Šokačke grane, pozdravljamo drage Somborčane«, a solist Jozo Jurišić još je dodao onu poznatu »Šokadijo, dok ti ime traje, čuvat ćemo tvoje običaje«. Podrazumijeva se da je na koncu slijedila pjesma »Ne dirajte mi ravnicu«.

Hvale vrijedna je i izložba zlatoveza koju su postavile naše drage Osječanke. Ove interesantne ruktvorine vrijednih Šokica napravljene su s mnogo istančanog ukusa, preciznosti i smisla za sklad oblika tih finih zlatnih niti na odgovarajućim platnima. Predstavljeni su svi dijelovi ženske odjeće, a potom i ukrasi vezani za određene predmete, te lijepe slike. S obzirom na razlike prostora u kome je zlatovez nastao, razlikuje se i bogatstvo ove vrijedne niti.

Matija Danić

Folklorna skupina Donaušvaba iz Njemačke u posjetu Somboru

Suze u očima

Dana 10. travnja 2007. godine imali smo posebnu čast da nakon 60 godina u našem gradu nastupi folklorni ansambl s originalnim donaušvapskim plesovima i igrama i s originalnom živom glazbom koju su izvodili izvodači u narodnim nošnjama. U očima mnogih naših zemljaka krenule su suze.

U organizaciji njemačke udruge »Gerhard« i HKUD »Vladimir Nazor« održan je reprezentativni folklorni nastup naših zemljaka koji su poznati po svijetu. Na programu su bile pjesme i igre iz Vojvodine iz predratnog razdoblja. Skupina je reprezentativna i sa svojim je programom gostovala u svim zemljama Podunavlja, nastupali su u Americi, Kanadi, Južnoj Americi i kod nas u Europi u skoro svim zemljama. Ovogodišnja im je

turneja počela u Mađarskoj u Szekszardu, nastavila se kod nas u Somboru, a potom su imali još jedan nastup u Bačkoj Palanci.

Prilikom posjeta našem gradu imali su izuzetno popunjen program. Prvi dan nakon smještaja u hotel odmah je organiziran posjet masovnim grobnicama naših zemljaka u Gakovu i Kruševlju. Tu istu večer održan je koncert koji je bio posjećen iznad svih očekivanja. Dvorana Hrvatskog doma bila je puna. Koncertna plesna večer bila je izuzetno uspješna. Gledatelji su svojim gromoglasnim pljeskom stalno davali poticaj plesačima. Narodne su nošnje bile iz nekoliko naših njemačkih mjesta, tako da smo mogli vidjeti različite narodne nošnje naših Donaušvaba. Među sudionicima je bilo odraslih, mladih i puno djece, što je sve

davalo poseban ugođaj. Kroz program nas je sve vrijeme vodio osobno predsjednik Svjetske organizacije Donaušvaba Jozef Jerger, koji je rodom iz Jabuke. Nakon koncerta priređen je i poseban mali prijam u prostorijama Hrvatskog doma, za voditelje i predsjednika Svjetske organizacije Josefa Jergera.

Drugoga je dana organiziran prijam kod gradonačelnika dr. Jovana Slavkovića, posjećena je zgrada Županije, gdje se detaljno razgledala slika našeg poznatog zemljaka rodom iz Bačke Palanke Ferenc Eisenhuta »Bitka kod Sente«.

Nakon dvodnevnog boravka u Somboru gosti su nastavili prema Novom Sadu, gdje ih je u pokrajinskom parlamentu primio potpredsjednik Skupštine Vojvodine Sándor Egeresi.

Nadamo se da će se ovo pretvoriti u tradiciju i da ćemo barem jednom godišnje imati prilike uživati u sličnim programima.

Anton Beck

U organizaciji Duhovnog centra oca Gerarda

Vjerske tribine u korizmeno vrijeme

Duhovni centar oca Gerarda je ustanova Hrvatske karmelske provincije sv. oca Josipa, utemeljen 18. studenog 2005. sa sjedištem u Somboru. Svrha mu je pronicanje specifičnog karmelskog apostolata u skladu s Konstitucijama i Odredbama za primjenu Konstitucija Reda bosonoge braće B. D. Marije od Gore Karmela.

Duhovni centar oca Gerarda u Somboru organizira i nudi duhovne vježbe, duhovne obnove, seminare, predavanja, školu molitve i druge sadržaje praktične duhovnosti za različite staleže (svećenike, redovnike, redovnice, bračne parove) i uzraste (djeca, mladi i stariji), kao i za različite profesije i duhovne pokrete u Crkvi. Ravnatelj DC oca Gerarda je mr. o. Mato Miloš.

Duhovni Centar o. Gerarda u svojim godišnjim aktivnostima u 2007. godini predvidio je da u korizmeno vrijeme pokraj pobožnosti u Crkvi: Križni put, sv. misa i korizmene propovijedi, održi i duhovne tribine za cijeli grad. Tribine su održane u velikoj dvorani Hrvatskog doma u Somboru. Predavači na tribinama bili su oci karmelićani, koji su vodili korizmene pobožnosti. Jedina iznimka bila je u drugoj korizmenoj nedjelji pobožnosti, kada je tribinu vodio mons. dr.

Andrija Kopilović. Središnja je tema »Bog je ljubav« enciklika pape Benedikta XVI.

Prvi predavač bio je dr. Petar Janjić 26. veljače, s temom »Odgovaj za Boga ljubavi (pedagoški i duhovni vid)«. U dvorani je bilo nazočno preko 70 osoba, a ugođaj je bio doista lijep.

Dr. Janjić je počeo svoje predavanje riječima: »Božja je ljubav prema nama velika i ničim uvjetovana. U toj ljubavi Bog nam je ostavio slobodu da možemo odlučiti hoćemo li ljubav prihvatiti. Bog nas je toliko ljubio da je poslao svoga sina da preuzme naše grijeha i da nas otkupi za život vječni. Otac Petar govori dalje kako čovjek koji ljubi i moli jest čovjek čista srca, a taj je sposoban ljubiti bližnjega svoga kao samoga sebe. Kako bismo osjetili iskustvo Božje ljubavi, potrebna je vjera«, naglasio je otac Janjić.

Po završenom predavanju nazočni su postavljali pitanja i zadovoljni slušali odgovore.

Dr. Andrija Kopilović 5. je ožujka održao je tribinu »Bog i Caritas (karitativni vid)«.

Caritas u našim župama u lokalnim zajednicama za nas je od prvorazrednog značaja. Temelj Caritasa je kršćanska molitva i ljubav prema bližnjem. Caritas je i pomoć i služba u isto vrijeme. To je temeljna zadaća

za nas kršćane. Moramo pomoći našim bližnjim ukućanima, susjedima, ljudima iz svog okruženja. Svima onima što su nam blizu po teritoriju i po srcu. To je smisao cijelog života.

Globalizacija donosi mnoge promjene u svijetu. U karitativnom smislu može donijeti puno pozitivnog. Kada se dogode velike katastrofe koje zahtijevaju mnogo novca i materijalnih sredstava, cijela svjetska zajednica može pomoći za kratko vrijeme i u dovoljnim količinama«, završio je dr. Kopilović. Odgovarajući na pitanja nazočnih, još nam je više približio karitativnu službu.

Dr. Dario Tokić održao je tribinu 12. ožujka pod naslovom »Biblijski Bog (biblijski vid)«. Otac Dario nazočnima je objašnjavao kako Božja ljubav djeluje na nas i kako mi trebamo ljubiti bližnje. Pročitao je tekst iz Evanđelja po Marku. Na pitanje farizeja koji su ga kušali – Učitelju, koja je najveća zapovijed u zakonu? On im odgovori »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom pameti svojom!« To je najveća i prva zapovijed. Druga toj jednaka: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.« »O tim dvjema zapovijedima ovisi sav zakon i proroci«. Moramo biti svjesni da postoje zapovijedi na više razina, neke ne trpe prigovore, a neke možemo procjenjivati. Isus je odlučno rekao kako postoji samo jedan put da postanemo djeca Božja i da sudjelujemo u Božjoj ljubavi, a to je da i mi ljubimo.

Ljubav možemo promatrati kao Eros, to je fizička ljubav koja daje snagu iz utrobe, i Agape sebedarje ili duhovna ljubav. Fizičkom snagom Erosa i duhovnom snagom Agapea može se napraviti sklad koji nedostaje čovječanstvu, rekao je

dr. Dario. U nerazvijenom svijetu narodi ratuju u ime vjere. Bog ne poziva na sukobe nego na mir i ljubav. Razvijen svijet razdijelio je ljubav na Eros i Agape kao dvije nespojive situacije. To je uzrok patnje današnjice.

Poslije predavanja nazočni u dvorani, doista veliki broj, postavljali su mnoga pitanja. Tako smo dobili još jedno predavanje. Vidjeli smo doista veliko znanje i strpljenje dr. Darija Tokića da nam sve objasni i udovolji našim željama.

Dr. Antonio - Mario Čirko OCD 19. ožujka održao je predavanje na temu »Bog je ljubav – Navješteni Bog (pastoralni vid)«. Otac Antonio je počeo temu objašnjavajući pastoralni rad i njegov značaj u zajednici. Za pastoralni je rad potrebno znanje ali i iskustvo. On traži da uradimo nešto konkretno. Najvažnija je molitva i duhovni život, ispovijed je najvažnija za dušu, poslije nje odlazim čista srca na euharistiju. Ljubav je usađena u svakog čovjeka, ona daje čitav smisao životu. Pastoralni rad kao vjernici trebamo obavljati s ljubavlju, jer čovjeku je potrebno više od struke, od samog djela, trebamo njegovati kulturu srca, rekao je dr. Antonio. Milosrđe daje smisao ljubavi.

Karakteristika današnjeg života je egoizam – sebičnost, zato su ljudi tako nesretni jer su otuđeni. Mladi ulaze u brak bez ikakve ljubavi i smisla, nije čudo što takva zajednica ne može opstati. Mi trebamo graditi obitelji u kojima živi ljubav između njenih članova, trebamo njegovati župsku zajednicu i izgrađivati živu aktivnost u njoj, sebedarjem i milosrdem se pomagati. Otac Antonio posebno je naglasio veliku ulogu baka, koje mogu svojim molitvama pomoći obitelji i župnoj zajednici.

Nazočnih je bio velik broj, postavljana su pitanja koja je predavač detaljno obrazlagao. Razišli smo se zadovoljni, čini se nekako bogatiji u srcu. O. Vjenceslav Mihetec, OCD održao je 26 ožujka predavanje »Bog je ljubav – Eros i Bog (

psihološki i antropološki vid)«. Otac Vjenceslav lijepo nam je objasnio svoju temu. Ljubav u grčkom jeziku ima tri značenja: Eros – fizička ljubav, Filija – prijateljska ljubav i Agape – sebedarje. Danas je Eros sveden na čist »seks«, postaje roba, neka puka stvar koja se može kupiti i prodati, štoviše sam čovjek postaje roba. Agape je izraz utemeljen u vjeri i njome oblikovan. Ta se dva shvaćanja često stavljaju jedno nasuprot drugoga kao uzlazna i silazna ljubav. U stvarnosti, Eros i Agape, ulazna i silazna ljubav, ne mogu se nikada potpuno podijeliti jedna od druge. Štoviše obje u svojim različitim aspektima nalaze prikladno jedinstvo u jednoj stvarnosti ljubavi, to se općenito ostvaruje prava ljubav, rekao je otac Vjenceslav.

Čovjek ne može živjeti ni samo u silaznoj ljubavi. Onaj tko hoće darivati ljubav mora je i primati na dar. Tijelo je hram Duha Svetoga (sveto hranište). Bog - Duh Sveti - Čovjek. Zato trebamo čuvati naše dostojanstvo koje nam je Bog dao. Grijeh protiv Duha Svetoga ne može se oprostiti, završio je otac Vjenceslav.

Dr. Jure Zečević 2. travnja održao je predavanje s temom »Bog je ljubav – Bog Isusa Krista – Čudan Bog (teološki, trinitarni, kristološki, međureligijski vid)«. Na početku predavanja mr. o. Mato Miloš, ravnatelj Duhovnog centra oca Gerarda u Somboru zahvalio je domaćinima i predsjedniku Društva Šimi Raiču za uspješnu suradnju. Zahvalio se također svim prisutnima koji su u lije-

pom broju pratili ove korizmene tribine. Objasnio je mogućnosti i sadržaje koje nudi Duhovni centar. Pozvao je sve zainteresirane za duhovni rast, da se prijave u Duhovni centar oca Gerarda.

Dr. Jure Zečević počeo je svoju temu »Bog Isusa Krista – čudan Bog«. Zašto je naš Bog čudan? Naš je Bog čudan jer ne rasuđuje na naš način. Bog je sama ljubav, ali On ne samo da je ljubav, On nas ljubi preko mjere i obveze da mu uzvratimo ljubav. Njemu naša ljubav nije potrebna, ali pravi kršćanin ljubi svoga Boga.

I vjernici i ateisti vjeruju u Boga. To se u nekim situacijama jasnije vidi, primjerice u rovovima ili u bolnici pred operaciju, svi žele Božju pomoć. Bog nas je stvorio, a i svaka stvar ima svoju svrhu, rekao je otac Jure. Svaka osoba treba imati svoje dostojanstvo. Dostojanstvo koje je dobila od Boga jer nitko sam sebe ne može darivati. Gdje je ljubav i prijateljstvo, ondje je i Bog. Kristovo djelovanje je neka vrsta trojstva. Krist je utjelovljena ljubav, pričestiu mi ulazimo njegovom predanju.

Isus je svjestan naših granica, ali traži da ljubim bližnjeg kao samoga sebe. O ljubavi je lako pričati, teško je ljubav izvršavati, biti čovjek za drugoga. Ključ sretnog života je podati se i biti milosrdan ljudima, završio je otac Zečević.

Poslije predavanja bilo je pitanja, odgovori su nazočnima razjasnili neke dijelove iz teme. Razišli smo se zadovoljni, jer nam je tribina donijela obilje duhovne hrane.

Alojzije Firanj

Literarna večer »Prelo i vez«

Evociranje uspomena

U četvrtak 15. veljače, uoči »Velikog bunjevačko-šokačkog prela«, u velikoj dvorani Društva održana je literarna večer i izložba šokačkog veza.

Šokice iz Bačkog Monoštora i Bačkog Brega izložile su vezove stare i preko sto godina. Vidjeli smo zlatovez na dijelovima svečane nošnje, vez na »ponjavicama«, ponjavama i stolnjacima koji se tradicionalno čuvaju i njeguju već više stotina godina. Tijekom otvorenja izložbe Marija Šeremešić je rekla: »Bogat je onaj narod koji ima tradiciju, pjesmu, igru i običaje... Čudimo se danas nad ovim remek djelima naših starih i pitamo se kako se to moglo raditi pri »sviçi« ili »lampašu«?!

Osim vrijednih rukotvorina, posjetitelje je oduševilo evociranje uspomena s prela iz davnih vremena. Čuli smo kako se »prelalo« u Nenadiću, na Bezdanskom putu, Šikari, Bačkom Monošturu i Sonti.

Svoje su doživljaje govorile Katarina Firanj, Hermina Malković, Emilija Dorotić, Marija Šeremešić i Ruža Siladev, koja je na veoma zanimljiv način dočarala prelo svoje mladosti u Sonti.

M. Šeremešić

Sudjelovanje članova Dramske sekcije na Općinskoj smotri amatera

Interesantni zapleti i međusobna podbadanja

Članovi Dramske sekcije našega Društva sudjelovali su 15. ožujka ove godine na Općinskoj smotri amaterskog dramskog stvaralaštva odraslih, održanoj u dvorani našega Doma. Ekipa se predstavila pučkom komedijom »Idi mi dođi mi«, s kojom se prije toga, u znatno izmijenjenoj verziji, već tri puta iskazala, premijerno prije deset mjeseci, o čemu smo čitatelje informirali u »Miroljubu« broj 2/2006. godine.

Za razliku od ranijih izvođenja ovoga je puta osnovni tekst subotičkog autora S.

Bunjevčeva poslužio samo kao okvirna osnova, u koju su ugrađeni novi sadržaji. Time je ovo tradicionalno zimsko okupljanje rodbine i prijatelja na obiteljskom prelu dobilo novu dimenziju – dinamičnije je i s više interesantnih zapleta, ima više međusobnih podbadanja, svađa, zapleta i prepirki, prepucavanja i nadmuđivanja, preuveličavanja svojeg i podcjenjivanja tuđeg i slično.

Ugradnjom novih sadržaja iskusna voditeljica sekcije Marija Šeremešić ostvarila je novu kvalitetu, te više potakla

glumačku ekipu i pobudila veću pozornost gledatelja. Uz sve to i postavka pozornice primjerena je i prilagođena novim scenским zbivanjima, a glazbena je pratnja dobila na kvaliteti. Gledano u cijelosti, glumačka je ekipa uhodanija, opuštenija i samopouzdanija, te se podrazumijeva da su i dojmovi efektniji – tu se jede, pije, priča, šali, uzajamno podbada, ogovara, ismijava, pjeva, svira, pleše, pa i drijema. Prigodni bečarci i naša narodna kola u ovakvim se sadržajima podrazumijevaju.

M. Đanić

Iz rada Dramske sekcije

Probe, natjecanja i premijere

Premda se kazališna sezona dolaskom proljeća bliži kraju, članovi Dramske sekcije HKUD »Vladimir Nazor« vrijedno rade i dalje. Tijekom veljače pripremali su igrokaz za Veliko bunjevačko-šokačko prelo, a s proljeća su započeli natjecanja u Somboru i Ljutovu. U Somboru je odigrana obnovljena i doradana predstava »Idi mi- dođi mi« s kojom su sudjelovali na

Općinskoj smotri dramskog stvaralaštva za odrasle. S predstavom »Bijeli jelen« dramska skupina »Pčelice« sudjelovala je na Općinskoj smotri dječjeg dramskog stvaralaštva također u Somboru. S istom predstavom su sudjelovali i na 11. Festivalu amaterskog teatra u Ljutovu, gdje su prema ocjeni žirija nagrađeni za najbolji kolektivni nastup.

U tijeku su pripreme i probe predstave »Kad se opanak popapuči«. Predstava je temeljena na tekstu Jovana S. Popovića »Pokondirena tikva«. Tekst je preradila i na ikavicu prevela Marija Šeremešić, koja i režira ovu predstavu.

S ovom će predstavom »Nazorovci« nastupiti za Dan Općine u Rešetarima 28. travnja. Somborska se premijera očekuje u svibnju.

Marija Šeremešić

Vrijedno priznanje za životno djelo

Eliza Gerner

Prvakinja hrvatskog glumišta i spisateljica

Našu nekadašnju sugrađanku Elizu Gerner predstavili smo čitateljima u broju 1-2/2004. godine. Tom je prigodom naveden njen životni put, a osobito su istaknuta i vrijedna dostignuća ove vrhunske kazališne umjetnice i autorice izuzetno vrijednih djela vezanih za dostignuća kazališnog stvaralaštva. Ovoga puta s posebnim razlogom i zadovoljstvom navodimo samo neke isječke iz njenog životnog puta, te ukazujemo na priznanja koja su joj dodijeljena.

U zagrebačkom HNK 24. studenog 2006. godine obavljena je 14. dodjela nagrade Hrvatskog društva dramskih umjetnika. Pri uručivanju ovog priznanja najzapaženija slavljenica bila je legendarna glumica Eliza Gerner, čiji su korijeni vezani za naš grad. To je nagrada za njeno cjelokupno umjetničko stvaralaštvo, odnosno nagrada za životno djelo, a istodobno obilježena je i 80. obljetnica njenog životnog puta, te 60. obljetnica njenog umjetničkog stvaralaštva. Primajući ovo visoko i vrijedno priznanje Eliza je precizno istaknula kako umjetnik neprekidno i do kraja svoga života mora stvarati, a potom je s ushićenjem dodala: »Dugo nisam stajala na ovoj pozornici, 60 godina radim u Zagrebu, to je šest desetljeća vjernosti hrvatskoj zemlji« te na koncu, od srca dodala: »Iskreno vas volim!«.

U navedenom članku u »Miroljubu« od prije dvije godine istakli smo i činjenicu da je Eliza Gerner između 1998. i 2002. godine napisala i objavila šest knjiga, od kojih je u jednoj bila koautorica (Osvrnuh se sjetno, Oproštaj s Gvozdom, Oteo zaboravu, U sjeni stoljeća koje odlazi, Kazalište kao sudbina, te Svjedoci Krležina odlaska), a najavili smo i njenu sedmu knjigu. Autoru ovih redaka Eliza Gerner je 20. siječnja 2005. s posvetom darivala ovo izuzetno vrijedno djelo, čiji je naslov: »Tito Strozzi

– Svjetla i sjene jednoga glumačkog puta«.

Već naslov djela ukazuje kako životni kao i umjetnički put ovog velikana hrvatskog glumišta, a Elizina životnog suputnika i učitelja, nije bio ni lak ni jednostavan – bilo je tu puno teških prepona koje je trebalo svladati. U djelu je dan prikaz polustoljetnog stvaralaštva ovog vrhanskog umjetnika, a autorica navodi: »Strozia je resila kultura, visoka naobrazba, nadahnuće, svestranost i neiscrpna stvaralačka snaga«. On je u svakom pogledu naš najsvestraniji kazališni umjetnik, a bio je glumac, redatelj drama i opera, direktor Drame, pedagog, pisac, prevoditelj, pjevač, izdavao je kazališne publikacije, formirao kazališne skupine, radio u inozemstvu kao redatelj, glumac, autor...

I na koncu, dodajmo kako su i dvije unuke Elize Gerner i Tita Strozia pošle bakinim i djedovim stopama: Maja Fišter je novinarka i članica HTV-a, koja redovito priprema emisije »Dobro jutro, Hrvatska«, a često je gledamo i kao voditeljicu ovog programa, dok je Dora Fišter poznata zagrebačka glumica koja sada radi i u Sloveniji.

Matija Đanić

Antun Kovač na Velikom prelu u Subotici osvojio drugu nagradu za prelsku pismu

Pjesnik specifičnog stila

U teškim vremenima inspiraciju pronalazio u siromaštvu i bijedi, a danas u suvremenim deformacijama društva

Na ovogodišnjem subotičkom »Velikom prelu« održanom 27. siječnja u Dvorani sportova u Subotici sudjelovalo je preko 1200 članova, uzvanika i drugih gostiju.

U ovom svečanom ozračju birana je i »najlipča prelska pisma Velikog prela 2007.«. Ova laskava titula pripala je Bori Karadži za pjesmu »Povratak na prelo«. Druga je nagrada dodijeljena članu našeg Društva Antunu Kovaču za njegov sastav »Iđe niko, nosi ništa«, a treća Josipu Dumendžiću - Meštru za stihove »Tišine zvon«.

Nakon ovog vrijednog priznanja koje je dobio član našega Društva, vrijedi da i o njemu, kao autoru, nešto priopćimo. Antun Kovač-Paša podrijetlom je Monoštorac, živi i radi u Somboru kao projektant u poduzeću »Projektbiro«. Oženjen je, otac je tri kćerke a ima i jednu unuku.

Pisanjem stihova počeo se baviti još kao srednjoškolac, kasnije kao vojnik, a potom kao zaposlen čovjek. Intenzivnije stvaralaštvo na ovom planu nastupa koncem devedesetih, a osobito pojavom našeg »Miroljuba« u kome svoje sastave redovito i objavljuje.

Na pitanje što ga je posebno inspiriralo i inspirira da piše ovakve, pomalo specifične stihove, odgovorio je: »U razdoblju nakon Drugog svjetskog rata, osobito u onim teškim pedesetim godinama, inspiriralo me je vrijeme bijede i siromaštva koji su

vladali selom, a danas, u svijetu ali i kod nas, to su razne deformacije uvjetovane prekomjernom uporabom droge, duhana, alkohola, preobilne hrane, neshvatljive gramzivosti i slično.«

Specifični su stil i jezik koji Tuna koristi. To su često originalni, danas zaboravljeni stari izrazi i riječi, a pomalo i neobičan sklop rečenice, uporaba padeža i slično. Upravo tom specifičnošću on želi sačuvati od zaborava posebnosti naroda i sredine iz koje potječe. U većini slučajeva svoje sastave piše lokalnom monoštorskom ikavicom, koristeći stare šokačke izraze, a sve to prožeto s puno specifičnog humora i rime.

Svoje sastave redovito objavljuje u zbkama »Lire naive«, koja već četiri godine izlazi u Subotici, katoličkom mjesečniku »Zvonik«, kalendaru »Subotička Danica«, časopisu »Klasje naših ravni«, u tjedniku »Hrvatska riječ«, našem »Miroljubu«, u knjigama »Monoštorska lirska traganja« (1999.). »Dukat ravnice« (2003.) i zbkama KLC »Rešetari« u Hrvatskoj.

Tuna je član Upravnog odbora našega Društva već šest godina, a uredništva »Miroljuba« od prošle godine. Redovito sudjeluje i u radnim akcijama oko održavanja društvenih prostorija, a na prigodnim svečanostima s posebnim zadovoljstvom čita svoje literarne sastave. Član je i KUDH »Bodrog« u Bačkom Monošturu.

Matija Đanić

Dugogodišnji član i istaknuti aktivist Društva

Ivan Kovač

prosvjetni i kulturni djelatnik

Jedan od rijetko skromnih i tihih članova našega Društva je i svima nama dobro znani Ivan Kovač, koji već više od 40 godina ovdje obnaša ili je obnašao odgovorne dužnosti, a koji je, putem svojih pisanih djela, iskazivao i iskazuje duboko priznanje svojim sunarodnjacima i sugrađanima, te ih i time potiče na daljnje stvaralačke aktivnosti.

Rođen je 12. travnja 1931. godine u Bačkom Monoštoru u skromnoj seljačkoj obitelji od oca Stipana i majke Marije rođ. Šimunov. U borbi za opstanak i bolji život otac mu je mijenjao mjesto boravka i posao, prilagođavajući se danim uvjetima, te je bio: fizički radnik (nadničar), zemljodjelac, policajac, milicionar, izrađivao je drvene klompe, a bio je i čuvar u jednoj radnoj orgnaizaciji u Somboru, odakle je i otišao u zasluženu mirovinu. Odrastajući uz roditelje, Ivan je živio u Monoštoru, Apatinu, kraće vrijeme i u Kupusini, te u Somboru.

POČEO KAO UČITELJ: Početci Ivanova školovanja vezani su za razdoblje Drugog svjetskog rata, kada su na našim prostorima mijenjane države, zakonske odredbe, pa i nastavni jezici. Prvih pet razreda pohađao je u Monoštoru (od kojih peti na mađarskom jeziku), niže razrede gimnazije u Somboru (od kojih, tijekom rata, prvi a dijelom i drugi razred na mađarskom), a potom upisuje Učiteljsku školu, koju 1951. uspješno završava.

Kao mladić, Ivan je sudjelovao na brojnim lokalnim radnim akcijama, a od saveznih bio je na izgradnji autoceste »Bratstvo i jedinstvo« (1948.) i Novog Beograda (1949.).

U rujnu 1951. godine zapošljava se u Bačkom Bregu kao učitelj u tamošnjoj osnovnoj školi, a tu već tijekom prosinca iste godine stupa u brak sa svojom školskom kolegicom Radojkom Amidžić, također učiteljicom. Osim redovitih učiteljskih

poslova ovdje obavlja i djelatnosti tajnika, računovođe i slično, a između 1958. i 1963. godine bio je i upravitelj ove institucije.

Mimo obveza vezanih za školu i radni odnos u mjestu je obavljao i niz drugih poslova, sudjelujući u aktivnostima KPD »Silvije Strahimir Kranjčević«, sportskim i društvenim organizacijama, kao i djelatnostima koje povezuju selo s općinskim tijelima i slično, a bio je i sudionik svih radnih akcija koje su organizirane u mjestu, za što je dobio i više odgovarajućih društvenih priznanja.

U jesen 1963. godine prelazi u Sombor i zapošljava se u Gradskoj knjižnici. Kao voditelj matične službe ove ustanove sustavno je nadgledao sve knjižnice u Općini. Sudjelovao je u radu četiri kongresa knjižničarskih djelatnika Jugoslavije, održanih u to vrijeme, kao i na savjetovanjima knjižničnih organizacija u Mađarskoj i Italiji, te razgledao i knjižnicu Vatikana. Više je puta biran u tijela Saveza knjižnica i knjižničarskih djelatnika Vojvodine. Uspješno je organizirao više izložaba knjiga priređenih u povodu suradnje gradova Sombor-Osijek-Subotica, kao i susreta knjižničarskih djelatnika ovih gradova, a autor je i kataloga tiskanih tim povodom, među kojima posebno vrijedi istaknuti: Katalog zavičajnih knjiga Sombora i Katalog rariteta Somborske knjižnice, a napisao je i nekoliko bibliografija knjiga. O njegovu radu na ovom planu više je puta pisano u prigodnom tisku.

Od deset objavljenih knjiga osam je sam napisao, a kod dviju je imao i suradnike. Samostalno je napisao i tiskao monografije narodnih knjižnica i čitaonica u Bačkom Bregu, Bezdanu, Stanišiću, Gakovi i Kljajićevu, te monografiju Nogometnog kluba »Dunav« u Bačkom Monoštoru, potom knjigu o narodnom umjetniku-sviraču »Mika iz Berega i njegovi dani«, te o Dobrovoljnom vatrogasnom društvu u

Bačkom Bregu, dok su u suradnji s drugima tiskana djela o HKUD-u »Silvije Strahimir Kranjčević« u Bačkom Bregu, kao i priručnik za učenike prvog, drugog i trećeg razreda osnovne škole »Upoznajmo somborski srez«.

OBJAVLJENI PRILOZI: Njegovi su prilozi tiskani u više novina i časopisa, kao što su: »Somborske novine«, »Miroљjub«, Bibliotekarski godišnjak Vojvodine, »Bunjevačke novine«, »Dometi«, »Hrvatska riječ«, »Dravko« (Osijek), »Klasje naših ravni« (Subotica), »Misao« (Novi Sad), »Medicinski vesnik« (Sombor), »Dnevnik« (Novi Sad) i »Metalac« (Sombor), a suradnik je i Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Na temelju objavljenih radova iz knjižničarstva, njegovo je ime uneseno u knjigu »Mala jugoslovenska enciklopedija bibliotekarstva«.

Kao društveni djelatnik bio je član Vijeća Gradskog muzeja, Narodnog kazališta, Radničkog sveučilišta, ZŠŠ »Veljko Petrović« i OŠ »Avram Mrazović«, član Skupštine i više komisija SIZ-a za obrazovanje i sl. Ipak, najviše je bio angažiran u institucijama kulture – u KPZ i SIZ-u kao

član više odbora i komisija, organizator i voditelj dječjih natjecateljskih skupina i sl.

U Upravnom odboru KUD »Vladimir Nazor« je od 1964. godine, a u Društvu je obnašao više odgovornih dužnosti – bio je: tajnik, voditelj knjižnice, te pročelnik Folklorne i Šahovske sekcije. Uz broje nastupe u zemlji plesni ansambl ovog Društva, u to je vrijeme nastupao u Mađarskoj, Italiji i Njemačkoj. Kao iskusan pedagog Ivan je djeci i mladeži uvijek pravilno prilazio, te ih bodrio za nove uspjehe. Za uspješan i raznovrsan rad, Društvo mu je 1978. godine dodijelilo Spomen-diplomu, a u povodu obilježavanja 50. obljetnice rada (1986.) dobio je i Plaketu s likom Vladimira Nazora. Za njegovo se ime devedesetih godina vezuje i ideja o izdavanju društvenog glasila, koje je 1998. počelo izlaziti pod nazivom »Miroljub«, u kome je i on bio jedan od članova uredništva.

Za rad u oblasti kulture Ivan je primio više vrijednih priznanja, od kojih navodimo: nagradu Zajednice kulture Sombora (1972.), Zlatnu značku KPZ Srbije (1976.), Junsku nagradu KPZ Općine Sombor (1976.), nagradu Zajednice matičnih biblioteka Srbije »Milorad Panić-Surep« (1986.).

Nakon odlaska u zasluženu mirovinu 1. ožujka 1986. godine, Ivan i pokraj narušena zdravlja još iz djetinjstva, koje se kasnije odrazilo, uz ostalo, i kroz TBC lijevog koljenog zgloba, i dalje nastavlja s radom – ovoga puta izuzetno vrijednim pisanjem prigodnih dokumentarnih sastava i drugih vrijednih djela.

Sa svojom vjernom suprugom Radojkom Ivan ima dvije kćeri – Mariju i Jelku, koje su, još kao mlade, aktivno sudjelovale u radu sekcija našeg Društva – Marija u Folklornoj, a Jelka u Dramskoj. Uz to, Ivan ima i troje unučadi: Vedrana od kćeri Marije i zeta Željka Bolića, koji žive u Osijeku, te Marijanu i Violetu od kćeri Jelke i zeta Josipa Hosu, koji žive u Somboru.

mr. Matija Đanić

Naš novi doktor znanosti

Ana S. Pekanović obranila disertaciju

Dana 27. veljače 2007. godine Ana S. Pekanović iz Sombora obranila je svoju doktorsku disertaciju za stjecanje zvanja doktora prirodnih znanosti pri Internacional Max Planck Research School Universitätsklinikum Itibingen Neurologische Klinik - Biološkog i medicinskog fakulteta Sveučilišta Eberhard-Karls u Tübingenu, u Njemačkoj, i stekla zvanje doktora prirodnih znanosti.

Disertacija je obranjena pred peteročlanim povjerenstvom u sastavu: predsjednik prof. PD dr. Jorg Schulz, te članovi prof. PD dr. Ralph Drigen, prof. PD dr. Simone

disertacije ove studije je da se izradi i ispita in vitro model neuronalnog starenja, te su korišteni primarni cerebelarni granularni neuroni koji predstavljaju dobar in vitro model za različite paradigme odumiranja neuralnih stanica, kao primjerice gubljenje kalija ili egzotoksičnost glutamata.

Svoju je disertaciju Ana posvetila svome ocu Stipanu i majci Olgi, te u cijelosti citirala pjesmu Antuna Gustava Matoša pod nazivom Djevojčici mjesto igračke.

Ana S. Pekanović rođena je u Somboru 14. rujna 1977. godine. Ovdje završava osnovnu školu, a istovremeno tu stječe i

Di Giovanni, prof. PD Rejko Kruger i prof. PD dr. Andreas Luft, a nosi naziv Aging of cerebellar granule neurons in vitro – Starenje cerebelarnih granularnih neurona in vitro.

U svome rezimeu disertacije navode se i činjenice kako je starenje spor i kumulativan proces, te mu je otežan eksperimentalni pristup. U starijoj dobi povećava se rizik od neurodegenerativnih oboljenja kao što su Alzheimerova i Parkinsonova bolest. Molekularni mehanizmi koji dovode do njihove pojave još nisu potpuno poznati. Cilj

osnovno glazbeno obrazovanje. I gimnaziju pohađa u svom rodnom gradu, gdje je 1996. godine i maturirala. No, treći je razred gimnazije pohađala i završila u SAD, u gradu Philadelphia. Školske 1996/97. godine upisuje studij na Biološkom fakultetu Sveučilišta u Beogradu, na kojemu je diplomirala 14. lipnja 2001. godine i stekla zvanje diplomiranog molekularnog biologa i fiziologa.

mr. sc. Matija Đanić

Katarina Firanj

SOMBORU

Naša uvažena sugrađanka i vrijedna dje-latnica ovoga Društva Katarina Firanj rođena je 16. listopada 1950. godine u Kočevima na somborskim Nenadić salašima, u poznatoj zemljoradničkoj obitelji Pletikosić. Sa svojim vjernim suprugom

Vinkom rodila je dvoje djece: sina Gorana i kćerku Zdenku, a sada ima i petero unučadi – tri curice i dva dečkića.

No, Katarina ili Kaća, kako je njeni najbliži znanci od milja zovu, poznata je po svom poetskom stvaralaštvu. Ovom aktivnošću počela se baviti još u svom ranom djetinjstvu. Uz redovite kućevne poslove, koje obavlja kao uzorna kućanica, Kaća nađe vremena i za čitanje prigodnih djela, za pisanje, uživa u slušanju ozbiljne glazbe, razmišlja i realno rasuđuje o zbivanjima u obitelji, svom okruženju i društvu.

U svom poetskom stvaralaštvu u mislima je uvijek duboko povezana sa svojom djecom i obitelji, svojim narodom, ovom plodnom i prostranom ravnicom, te onim »toplim bilim salašima« iz kojih zrači iskrena ljubav, kao i sa svojom kršćanskom vjermom. Pjesme su joj uglavnom ozbiljne, a samo kada se obraća djeci

one imaju i šaljiv karakter. Do sada ima zabilježenih i sačuvanih oko 80 pjesmica, dok se mnogima, osobito onim početničkim, izgubio svaki trag. Svoje sastave redovito piše našom izvornom ikavicom.

Na pitanje koja joj je pjesma najdraža sa sigurnošću odgovara: »Rana trišnja« napisana 1996. Tu su još i pjesme: »Tuga ravnice«, »Sićanje na oca«, »U čekaoni« i dr. A na pitanje koje pjesnike posebno cijeni i tko joj služi za uzor, navodi Aleksu Kokića i Vladimira Nazora, ali i mnoge druge.

Njeni su sastavi objavljivani na stranicama »Miroljuba« i »Zvonika«, u »Subotičkoj Danici«, te u zbirkama »Žetvene svečanosti«, »Lira naiva« i »Raspleteni snovi«.

Osim poezije, Kaća piše i prozne sastave u kojima najčešće opisuje svetkovine tijekom godine, a tu su i elementi autobiografskog karaktera.

Kao mlada djevojka, ali i nešto kasnije, pisala je i kazališne komade vezane za život ovdšnjeg naroda. U kazališnim komadima, koje je Društvo priredivalo, bila je pretežito nositeljica glavnih uloga, scenske postave su uglavnom bile njene, a odabirala je i izrađivala glumačku opremu. Uz navedeno, aktivno je sudjelovala i u Folklornoj sekciji.

M. Đanić

Ne drimaj voljeni grade
ne gasi fenjere svoje
ne širi betonske ruke
da samo table broje.

Plaću bodoši stari
sve manje i manje ih ima
a beton steže mlade
sve manje i manje ih sade.

Ne kruže golubovi
ko nekad iznad grada
plaši ih silna buka
i tama što na grad pada.

Ni zvona tomjeva tvojih
ne zvone »pozivno« više
već da oglase ime
što na partama piše.

Badava trgove širiš
po njima ne šeću mladi
skriveni digod u mraku
pijano zure u nadi.

Sombore grade mili
kako je tužno čuti da trešti
muzika divlja
umisto zvuka mili
vesele tamburice i
violina da cvili.

Sve lipo što nekad biše
polako u zaborav pada
ostaje samo nada
da neko će čut plač grada.

Sve se pribolit može
nova vrmena hrle
sam' ne daj grade voljeni
da nemir živi u tebi.

Grлите bodoši stari
da nam toplije bude
čuvajte žitelje svoje
neka se štiju i vole.

Ne dajte nikada nikom
da dira vaše ljude
neka zauvik Sombor grad
bratski i slobodan bude.

Katarina Firanj

Emilija Dorotić

Dugogodišnja članica našega Društva Emilija Dorotić rođena je 19. travnja 1932. godine u somborskom predgrađu – u salašima Šikara. Odrastajući kao jedinica svojih roditelja Kate i Petra Mereija, dobro je upoznala život ovog skromnog, poštenog i vrijednog naroda. Udala se za

osobni doživljaji, ipak, svemu daju polaznu osnovu. Upravo zbog te životne realnosti njeni nastupi na prigodnim svečanostima i skupovima od strane nazočnog gledateljstva sa simpatijama budu i prihvaćani.

Sastavi Emilije Dorotić objavljivani su u »Miroljubu«, »Subotičkoj Danici« i »Liri naivi«.

M. Đanić

PRELO

Za prelo se od davnina znade,
svaka kuća kolovrat imade.

Predem, predem i pivam polako Nano moja, udat
češ me lako

Jer ja znadem presti i šlingati,
života se ja neću bojati.

Zahvalna ću tebi Nano biti,
naučila ti si me raditi

Presti, tkati i lipo šlingati,
al ja uz to volim i pivati

Sprimat, kuvat, tu mi nema mane,
naučila sam to od svoje Nane.

Emilija Dorotić

Stipana Dorotića 1953. godine i rodila dva sina: Antuna i Franju, a potom dobila troje unuka, a kasnije i troje praunuka.

Od svoje mladosti uključila se u rad našega Društva, sudjelujući u Folklornoj i Dramskoj sekciji. Aktivnost ovih skupina i danas prati s posebnim užitkom, često i sama sudjelujući u određenim programima. Pisanjem stihova bavi se posljednjih godina, upravo od vremena kada je pokrenut i naš »Miroljub«.

Inspiracije za svoje poetsko stvaralaštvo Emilija dobiva prisjećajući se minulih vremena, te starinskih i od zaborava sačuvanih običaja ovdšnjeg naroda, kao i bogatstva i šarolikosti ove prostrane ravnice koja nas okružuje i za koju smo vezani. Podrazumijeva se kako

Što se mora učiniti u HKUD »Vladimir Nazor«

Budućnost bez utega

Povijest ne koristi onomu tko iz nje čita prošlost, već onomu tko iz nje nazire budućnost

Ova filozofska misao mora biti stalno na umu odabranim voditeljima našeg Društva, u protivnom ćemo, većim dijelom, postati povjesničari, a manjim dijelom futuristi, tj. kreatori novih programskih sadržaja i aktivnosti članstva.

Sada kada smo se homogenizirali oko novog-starog naziva sa svim pozitivnim posljedicama, ustanovili prioritete programa svih aktivnih sekcija, donekle priveli kraju veće popravke zgrade Doma, možemo se bez većih naslijeđenih utega posvetiti budućnosti. Mladi naraštaji dolaze, traže svoje mjesto u Društvu koje bi im trebalo ponuditi nešto suvremenije, nešto što će ih zainteresirati da umjesto kafića i ulice svoje slobodno vrijeme i energiju troše u sekciji koju sami odaberu prema svojim sklonostima. Činjenica je da smo mnogi u Hrvatskom domu od ranog djetinjstva i da ćemo ostati dok god imamo osjećaja ugodnosti rada i druženja u okruženju istomišljenika. Da bi i mladi članovi to osjetili moraju imati osigurane preduvjete za koje je uprava Društva, prihvaćajući odgovorne dužnosti, obećala Saboru da će skrbiti. Neki od uvjeta za rad sekcija su ispunjeni, a to su: dovoljno pogodnog prostora za vježbanje, velika

dvorana za nastupe i što je veoma bitno, česta gostovanja po Vojvodini, Hrvatskoj i Mađarskoj. U budućuće bi se trebalo angažirati više kvalitetnih učitelja-koreografa za Folklornu sekciju, jer nam je ona perjanica Društva, pa se od njenih nastupa očekuje više nego što sada pruža. Dramska sekcija uspješno radi nastavljajući tradiciju u našem Društvu s čijih su se dasaka mnogi otisnuli u svijet kazališta. Također, uz igru se mora i pjevati, pa je neophodno formirati ozbiljan mješoviti zbor koji je oduvijek postojao u Društvu, ali se u posljednjih nekoliko godina raspustio i nije obnovljen. Imamo kvalitetne pojedince koje netko stručan treba objediniti, uvježbati i s njima nastupati, što je cilj svakog treninga.

Kao kulturna ustanova morali bismo više računati povesti o navici čitanja knjiga i časopisa, koje imamo u novoobnovljenoj knjižnici u koju često stižu tomovi novih naslova koji vapi za čitateljima. Tjednici i revije također su dostupni svim članovima, pa i novi TV prijamnik priključen na kablovski prijam programa. Za ljubitelje šaha nudimo nekoliko stolova s pločama, satovima i mirnim prostorijama za nadmetanje svih zainteresiranih članova. Postoji i Stolnoteniska sekcija, doduše skromno

opremljena – kojoj dugujemo suvremene stolove i ostalu opremu, prostorija im je osigurana, pa da bijela celuloidna loptica nemirno preskače mrežicu na radost igrača s obiju strana stola.

Likovna kultura također ima određeni broj sljedbenika i u budućuće se ne smijemo zadovoljavati održavanjem jedne likovne kolonije godišnje. Likovnjaci mogu stvarati i preko cijele godine, jer za takvu sekciju ima i prostora i sredstava, pa je neopravdano spuštenu na razinu jednog okupljanja. Grnčarski stol i pećnica za sušenje umjetničkih glinenih predmeta čame u podrumu Društva i čekaju vrijedne ruke da ih rabe na zadovoljstvo svih. Gline bar imamo samo je treba odvojiti od mulja.

Sekcija za očuvanje kulture Hrvata, Bunjevaca i Šokaca organizira susret književnika i pjesnika iz Hrvatske i naše publike, što u budućuće treba proširiti i na područje čitavog Podunavlja.

Aktivni su svi članovi »Nazora« koji svojim djelovanjem posredno ili neposredno čuvaju baštinu svojih predaka spremni predati je budućim generacijama. Veoma zapaženo djeluje i redakcija »Miroljuba«, našeg tromjesečnika s desetogodišnjom tradicijom. Uz dodatni angažman mogao bi se tiskati mjesečno, a autori članaka da se regrutiraju iz mlade populacije članstva.

Trebamo transparentno i mudro iskoristiti veliku podršku matične domovine i Republike Srbije, koje znatna sredstva izdvajaju za normalno funkcioniranje Društva. Na nama je da u svojoj domeni uzvratimo.

Na kraju ovog razmišljanja o budućnosti Hrvatskog umjetničkog društva »Vladimir Nazor« ne treba zaboraviti činjenicu kako se i u vrijeme »Bratstva-jedinstva« znalo gdje ćeš naći hrvatsku knjigu, pjesmu i igru Hrvata, Bunjevaca i Šokaca, prve televizijske emisije iz studija Zagreb, pa zašto to ne bi bilo i u budućuće. Ukoliko to mi ne pružimo, pružit će netko drugi, a mi ćemo konstatirati da nas je vrijeme pregažilo.

Mato Matarić

Vinko Firanj

(16.11.1949.-3.III.2007.)

Dugogodišnji član i aktivist HKUD »Vladimir Nazor« Vinko Firanj rođen je u Nenadić salašima, u zemljoradničkoj obitelji, gdje je proveo i cijeli svoj život. Kao dobar roditelj i ugledni poljoprivrednik uvijek je bio visoko cijenjen od svoje rodbine, susjeda i sugradana.

Još kao mladić Vinko se uključio u rad KUD-a, sudjelujući u aktivnostima Dramske sekcije u Nenadiću, a kasnije i u gradu. Bio je dugogodišnji član tijela upravljanja našega Društva – član Upravnog odbora, a prije i član Izvršnog odbora. Kao takav uvijek je savjesno obavljao sve zadatke vezane za preuzete odgovorne dužnosti. Bio je principijelan i uvažavan od članstva i svojih sunarodnjaka, a kao iskreni vjernik i član Crkvenog odbora

mjesne crkve Imena Marijina u Nenadiću. Sa svojom vjernom i izuzetno nadarenom životnom suputnicom – suprugom Katarinom – podigao je dvoje djece: sina Gorana i kćerku Zdenku, te petero unučadi.

Pri posljednjem ispraćaju izuzetno tople riječi svom iskrenom, dragom i dugogodišnjem prijatelju, te riječi utjehe njegovoj dragoj obitelji, uputio je župnik prečasn Josip Pekanović, dok se ispred uime HKUD »Vladimir Nazor« od Vinka Firanja oprostio prof. Matija Đanić, urednik »Miro ljuba«.

M. Đanić

Josip Temunović

(1938.-2006.)

Josip Temunović rodio se 7. ožujka 1938. u Starom Žedniku u obitelji Roke i Klare Temunović, kao deseto dijete. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1964. Za upravitelja novoosnovane župe sv. Križa u Somboru dolazi 1969. Uz župu sv. Križa upravlja župama u Kolutu, Gakovu i povremeno somborskim filijalama sv. Nikole Tavelića i Imena Marijina u Nenadiću. Nakon 16 godina provedenih u Somboru, 1986. vraća se u Suboticu. Imenovan je knjižničarom Biskupijske knjižnice,

Volio je Josu Sombor i Somborce, a i Somborci njega. Zato mu je bilo teško otići 1986. godine. Zauvijek nas je napustio 22. prosinca 2006. godine.

Alojzije Firanj

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. 025/38-173: fax: 025/26-019.

Nakladnik: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

tel/fax: 024/553-355

hrvatskarijec@tippnet.co.yu

www.hrvatskarijec.co.yu

Za nakladnika: Zvonimir Perušić
Urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«: Milovan Miković

Uredništvo: mr. Matija Đanić, glavni i odgovorni urednik lista, Antonija Čota, zamjenica glavnog urednika, Zoran Čota, Alojzije Firanj, Antun Knežević, Antun Kovač, Mata Matarić, Josip Pekanović, Šima Raič, Damir Šeremešić, Pavle Matarić.

Lektorica: Katarina Vasiljčuk

Tehnički urednik: Thomas Šujić

Prijelom teksta: Jelena Ademi

Urednica fotografije: Nada Sudarević

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Tisak: »Rotografika« doo Subotica

E-mail: so.v-nazor@neobee.net

Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub

Naklada: 900 primjeraka

MUDRI SAVJETI O LJUBAVI

Ljubav je poticajna za dobra djela. Ljudi puni ljubavi su najsretniji. Okolina im je zahvalna za darove koje prima od njih.

Ljubav i istina spadaju u temeljne vrijednosti čovjeka, ali je teško biti u njenom ozračju. To je težak put, izdrže samo najuporniji.

O ljubavi se može reći da je izvor života. Uživati u njoj ljepoti je dar koji je potreban svakom čovjeku. Često je ljudi ne primjećuju zbog nižih strasti.

Ljubav zrači i pozitivno utječe na okolinu. Njeni se zraci nama vraćaju tako da nas svojim povratkom ponovno obrađuje.

Ljubav je najplemenitije osjećanje. Ona može biti bolna ako je neuzvraćena.

POSLOVICE

Ako rade ruke, rade i usta.

Radom se sve postiže.

Urađeno bez razmišljanja tugom završava.

Promatrati je lagan posao, ali malu nadnicu donosi.

Loš radnik svada se sa svoji- ni alatom.

Od kad si počeo raditi u tom poduzeću?

Od kad su mi prijetili da će me otpustiti.

BEĆARCI

Mili Bože ala je milina, ljubiti cure i napit se vina.

Alaj volim kad Šokica legne, pa raširi ruke na jastuku.

Za bećara nema veće kazne,

tužan pogled u džepove prazne.

Ja ne gledam u te konje ride, već u one koji s' kola side.

Kad se sitim što je nekad bilo, same suze padaju u krilo.

VICEVI

Zašto svima pričaš da si me uzeo za ženu zato što bogovski kuham? Sada znaš da ni krumpir ne umijem skuhati? Pa moram im reći neki razlog.

Jesi li počeo štedjeti za godišnji odmor? Dabome, evo već dva mjeseca ne plaćam nikakve račune.

Koliko ljudi radi u tvojoj tvrtki? Otprilike, četvrtina.

Žena bodri svoga potištenog muža: »Kako to kažeš da nemaš zašto živjeti?

Pa nismo još otplatili ni vikendicu, ni kola, ni perilicu.

Alojzije Firanj

MUDRE IZREKE

Svatko ima pravo kretati se i biti kreten.

Pojma nemam koliko joj je godina, ali izgleda da ima više.

Gdje su ona vremena, kada se vjerovalo da će u budućnosti i »rajfešlus« biti na puce.

Najopasnije je preskočiti ponor u dva skoka. Lloyd

Kad ti neki čovjek dosadi, pozajmi mu novac. Ukrajinska narodna poslovice

Sve su gljive jestive, a neke samo jednom. Kineska narodna poslovice

Kad siromašan čovjek jede pile, jedno od njih je bolesno. Židovska narodna poslovice

Svatko ima svoj ukus – reče đavao i sjede u koprivu. Francuska narodna poslovice

Je li napredak kad ljudožder uzme viljušku? Stanislaw Jerzy Lee

Vječiti san krvnika: kompliment osuđenika za kvalitetu pogubljenja.

Stanislav Jerzy Lee

Antun Kovač

Male šale

Najveći optimist

Prijatelji razgovaraju i jedan upita:

Koji muškarac je najveći optimist na svijetu?

Hm, teško pitanje, reci mi.

Onaj, koji svakih pet godina gleda u vjenčani list, je li mu istekao rok trajanja.

Dinosaur

Pita mali dinosaur mamu:

Mama, mama, hoćemo li ići na nebo kad umremo?

Ne, sine, ići ćemo u muzej!

Luksuz

Mila, hoćeš li kući u velikom automobilu s vozačem? – upita momak.

Naravno, dragi! - oduševljeno će djevojka.

Dobro, onda ćemo pričekati autobus - odgovori on.

»Zvona« – Čakovec broj 2/3-2007.

Odabrao M. Đ.

NAŠE PRELO

ŠOKCI - GOSTI IZ OSIJEKA

PODUNAVSKI ŠVABI - GOSTI IZ NJEMACKE

